

Το πρόγραμμα της διοργάνωσης ξεκινάει στις 10 Δεκεμβρίου 2022, κορυφώνεται στις 4 Μαρτίου 2023 με την έναρξη της κεντρικής έκθεσης και ολοκληρώνεται με νέες παραγωγές στις 21 Μαΐου 2023.

10 Δεκεμβρίου 2022, ξεκινάμε!

Η έκθεση «Graceland. Ο θρίαμβος μιας αβέβαιης πορείας» (MOMus-Πειραματικό Κέντρο Τεχνών, 10.12.2022-23.04.2023 / Εγκαίνια: 10.12, 18:00) αποτελεί ένα συλλογικό πρότζεκτ των εικαστικών Ράνιας Εμμανουηλίδου, Φανής Μπουντούρογλου και Ευαγγελίας Ψωμά, οι οποίες πειραματίζονται με διάφορες τεχνικές παραγωγής βιοπλαστικού, χαρτιού, καλλιέργειας κρυστάλλων, φυτεύσεων, ριζωμάτων και περμακουλτούρας και δημιουργούν ένα συλλογικό έργο εν εξελίξει, έναν κοινό τόπο καλλιτεχνικής συμβίωσης που προσκαλεί το κοινό σε μια εμπυθιστική εμπειρία. Με την πεποίθηση ότι τίποτα πια δεν μένει ανέγγιχτο και σταθερό, η έκθεση Graceland μας υπόσχεται έναν περικόλειστο κήπο μέσα στον κόσμο που μας απειλεί, αναγνωρίζοντας όμως ότι κανένα καταφύγιο δεν μπορεί να μας προστατεύσει από το απρόβλεπτο.

Επιμέλεια: Άννα Μυκονιάτη

Στην έκθεση «Κιβωτός: Μια κατασκευή φροντίδας» (MOMus-Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης, 10.12.2022-26.03.2023 / Εγκαίνια: 10.12, 20:00) 43 δημιουργοί με περισσότερα από 75 έργα τέχνης ζωγραφικής, γλυπτικής, και νέων μέσων που προέρχονται από τις **συλλογές του Εθνικού Μουσείου Σύγχρονης Τέχνης και του MOMus-Μουσείου Σύγχρονης Τέχνης** αποτυπώνουν, διαχειρίζονται και προωθούν την έννοια της κιβωτού ως τρόπου διάσωσης, προστασίας και διατήρησης δεδομένων, αντικειμένων και πληροφοριών για μελλοντική χρήση. Οι εικαστικοί που συμμετέχουν στην έκθεση οραματίζονται νέους τρόπους διαβίωσης, κόντρα στις πρόσφατες περιβαλλοντικές αλλαγές που αντιμάχονται τη δυναμική του περιβάλλοντος να εμπνέει, να προστατεύει, να αναπνέει, να θεραπεύει, να αναγεννιέται.

Καλλιτέχνες/ίδες: Δημήτρης Αληθινός, Άγγελος Αντωνόπουλος, Αχιλλέας Απέργης, Γιώργος Βακαλό, Κωνσταντίνος (Ντίκος) Βυζάντιος, Γιώργος Γεροντίδης, Άρις Γεωργίου, Λεωνίδα Γιαννακόπουλος, Δανιήλ Γουναρίδης, Γιώργος Γυπαράκης, Lionel Estève, Μανώλης Ζαχαριουδάκης, Θόδωρος, Francisco Infante-Arana & Nonna Gurionova, Μάριον Ιγγλέση, Αλέξανδρος Ίσαρης, Αντιγόνη Καββαθά, Βαλέριος Καλούτσης, Χρίστος Καράς, Άρης Κατσιλάκης, Δημήτρης Κοντός, Γιώργος Λάππας, Σωτήρης Μίχου, Ελένη Μυλωνά, Μπία Ντάβου, George Osodi, Ρένα Παπασπύρου, Παύλος, Μάριος Πράσιнос, Omid Salehi, Σωτήρης Σόρογκας, Μάριος Σπηλιόπουλος, Δανάη Στράτου, Thomas Struth, Τάκις (Βασιλάκης), Δημήτρης Τζαμουράνης, Γιώργος Τσακίρης, Κάρολος Τσίζεκ, Κώστας Τσόκλης, Αλέξανδρος Ψυχούλης

Επιμέλεια: Θοδωρής Μάρκογλου, Κατερίνα Σύρογλου

Τέσσερα προτζεκτ σε ένα μουσείο!

Το MOMus-Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης λειτουργεί επίσης ως τον κοινό τόπο για τέσσερα παράλληλα πρότζεκτ με την ίδια χρονική διάρκεια (10.12.2022-19.02.2023). Το εγχείρημα με τίτλο «Κλιματική Βουλή. Αφηγήσεις του μη ανθρώπινου» είναι ένα πρότζεκτ βασισμένο στη δημιουργικότητα, στην αφήγηση ιστοριών, την κοινοτική πρακτική, την κινητοποίηση και την ενσυναίσθηση, καθώς το περιβάλλον και τα μη ανθρώπινα όντα και πράγματα αποκτούν «φωνή» για να βοηθήσουν στη διαμόρφωση της πολιτικής του πλανήτη μας. Το πρότζεκτ βασίζεται σε αυτό των καλλιτεχνικών ομάδων Metagarten και Helfersyndrom, (Hamburg και Ofenbach αντίστοιχα, Γερμανία), και έρχεται στο MOMus και την 8^η Μπιενάλε εμπλουτισμένο με

τις αφηγηματικές μεθοδολογικές φόρμες του Γιάννη Αγγελή (Bad Homburg, Γερμανία).

Επιπλέον, ο **αστικός αμπελώνας του Δήμου Θεσσαλονίκης** «μεταφυτεύεται» στον χώρο του μουσείου, αποτυπώνοντας τις αρχές ενός πανελληνίως μοναδικού εγχειρήματος, ενώ παράλληλα φοιτητές και διδάσκοντες των Τμημάτων Αρχιτεκτόνων Μηχανικών και Γεωπονίας του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης παρουσιάζουν **τις προτάσεις τους για τον αστικό μας γεωπολιτισμό και συγκεκριμένα για το Μητροπολιτικό Πάρκο της ΔΕΘ**, με βασικούς άξονες την ανασύνταξη και ανάδειξη της εικόνας της πόλης από την ιστορία της, φυσική και πολιτισμική, τη διασφάλιση του ελεύθερου δημόσιου χώρου ζωής, αστικής κατοικησιμότητας, αναβαθμισμένης ποιότητας, φυσικής συνέχειας και πράσινου.

«**Ο κήπος**» είναι τέλος ο τίτλος της προβολής του Μανώλη Μπαμπούση, ο οποίος αφηγείται στα δένδρα τις σκέψεις του για την εικόνα, τη φωτογραφία, τη διδασκαλία, την τέχνη, την ιστορία της, στο πλαίσιο ενός μεγάλου σχεδίου που έκανε ο ίδιος το 2011 για τη μετατροπή του πάρκινγκ της ΑΣΚΤ σ' έναν ελεύθερο κήπο, χωρίς όμως καμία επέμβαση.

Η 8η Μπιενάλε Θεσσαλονίκης συναντά τη Ρωσική Πρωτοπορία

«**Ιχνηλάτες της Φύσης**» γίνονται οι εικαστικοί Αλεξάνδρα Μαράτη, Άννα Βαδάκογλου, Αικατερίνη Γεγησιάν και Kiril Prashkon με την ομότιπλη έκθεση **(MOMus-Μουσείο Μοντέρνας Τέχνης, 21.12.2022-21.05.2023)** αφυπνίζοντας τις αισθήσεις μέσα από «βιοδυναμικούς κήπους», προβάλλοντας με εικαστικό τρόπο τους βιολογικούς κύκλους της γης και εν τέλει της ζωής μας, αλλοιώνοντας γνωστά εικαστικά έργα και δίνοντάς τους μια απροσδόκητη χειρωνακτικότητα.

Η έκθεση συνδιαλέγεται με την τρέχουσα έκθεση «**Οργανική Τέχνη. Η πρωτοπορία στο Πέτρογκραντ**» που παρουσιάζεται στους δύο ορόφους του μουσείου από τον περασμένο Ιούνιο και στην οποία αποτυπώνεται η θεωρία του ρώσου εικαστικού και μουσικού Μιχαήλ Ματιούσιν από τις αρχές της δεκαετίας του 1920 ότι η τέχνη υπάρχει στη φύση, στον μικρόκοσμο και τον μακρόκοσμο και χρειάζεται ειδική εκπαίδευση των αισθήσεών μας και ιδίως της όρασης για να την εντοπίσουμε.

Επιμέλεια: Μαρία Τσαντσάνογλου

Η 8η Μπιενάλε Θεσσαλονίκης στην Αθήνα!

Αρχές Φεβρουαρίου της νέας χρονιάς, η 8η Μπιενάλε Σύγχρονης Τέχνης Θεσσαλονίκης ταξιδεύει στην Αθήνα με την έκθεση «**Down to Earth**» στο **MOMus-Μουσείο Άλεξ Μυλωνά (09.02-30.04.2023)**. Η έκθεση -συλλογική πρόταση επιμελητών και επιμελητριών του MOMus- παρουσιάζει τα έργα σύγχρονων Ελλήνων εικαστικών, οι οποίοι, με διαφορετικά μέσα και οπτικές, προτείνουν μια έκθεση επικεντρωμένη στις αξίες και τις διεργασίες της γης. Η τέχνη επιστρέφει στη φύση, επιχειρώντας να συμβάλει στη διαμόρφωση νέων τρόπων σκέψης και ύπαρξης, ώστε να γίνει γόνιμο πεδίο για μια εναλλακτική θέαση του κόσμου και για μια γόνιμη συμβίωση του κοινωνικού με το φυσικό.

Καλλιτέχνες/ίδες: Στρατής Βογιατζής, Ζωή Γιαμπουλντάκη, Μάριον Ιγγλέση, Γιάννης Καστρίσης, Anemiciinema (Άκης Κερσανίδης-Χρύσα Τζελέπη), Κατερίνα Μόσχου, Βασίλης Νεμππελεριώτης, Σωτήρης Πανουσάκης, Βαγγέλης Πλοιαρίδης, I broke the vase (Νεφέλη Σάνη-Εύα Ματσίγκου), Ιφιγένεια Σδούκου, Σοφία Τολίκα, Γιώργος Τσακίρης

Επιμέλεια: Δόμνα Γούναρη, Αρετή Λεοπούλου, Θοδωρής Μάρκογλου, Θούλη Μισιρλόγλου, Γιάννης Μπόλης, Ηρακλής Παπαϊωάννου, Κατερίνα Σύρογλου

Τα αδέρφια Μανάκια χαρτογραφούν φωτογραφικά την εύφορη γη της Μακεδονίας, της Ηπείρου και της Θεσσαλίας του α' μισού του 20^{ου} αιώνα.

Η ύπαιθρος και τα μεγάλα αστικά κέντρα των Βαλκανίων, η ζωή των ανθρώπων του μόχθου σε στιγμές ξεγνοιασιάς και ψυχαγωγίας, αλλά και αρχιτεκτονικά τοπίοσημα, ιστορικά και κοινωνικά γεγονότα που σηματοδοτούν τις αλλαγές του α΄ μισού του 20ού αιώνα, αποτυπώνονται από τον φωτογραφικό φακό των αδερφών Μανάκια στην έκθεση **«Γιάννης και Μίλτος Μανάκια. Τα πρόσωπα πίσω από τον φακό» (Μουσείο Μακεδονικού Αγώνα, 15.02-31.12.2023)**.

Η έκθεση παρουσιάζει για πρώτη φορά στο Μουσείο Μακεδονικού Αγώνα μία μεγάλη συλλογή φωτογραφιών από το προσωπικό αρχείο του Λεωνίδα Μανάκη, γιου του Μίλτου Μανάκια, που δόθηκε στο Ίδρυμα Μουσείου Μακεδονικού Αγώνα και της Νεότερης Ιστορίας της Μακεδονίας (IMMA) από τον πρέσβη επί τιμή κ. Αλέξανδρο Μαλλιά. Οι φωτογραφίες που παρουσιάζονται συνδέονται με τον γεωγραφικό χώρο και την εύφορη γη της Μακεδονίας, της Ηπείρου και της Θεσσαλίας, τις κτηνοτροφικές και γεωργικές εργασίες που πραγματοποιούνταν, καθώς και τις κοινωνικές σχέσεις των ανθρώπων, μέσα από τελετές, εκδηλώσεις και πανηγύρια.

Επιμέλεια: Σταυρούλα Μαυρογένη, Φανή Τσατσάια

Ο Ελληνοκαναδός φωτογράφος Χρήστος Δικαιάκος στην πρώτη αναδρομική του έκθεση στην Ελλάδα

Η αναδρομική έκθεση με τίτλο **«Χρήστος Δικαιάκος. Ο κόσμος ως ανοιχτό στούντιο» (ΜΟΜus-Μουσείο Φωτογραφίας Θεσσαλονίκης, 23.02-24.09.2023)** συμπεριλαμβάνει έργα από φωτογραφικές σειρές του Ελληνοκαναδού φωτογράφου, από τη δεκαετία του 1970 και εξής, δημιουργώντας ένα είδος αναδρομικής έκθεσης, που θα συστήσει στο ελληνικό κοινό έναν σημαντικό καλλιτέχνη της διασποράς.

Με καταγωγή από τη Θεσσαλονίκη και διατηρώντας εξέχουσα θέση στην καλλιτεχνική σκηνή του Βανκούβερ ήδη από τη δεκαετία του 1970, ο Χρήστος Δικαιάκος (1946) χρησιμοποίησε φωτογραφικές πρακτικές στη διερεύνηση ζητημάτων μνήμης, ιστορίας και διαχείρισης τόσο του φυσικού όσο και του ανθρωπογενούς περιβάλλοντος.

Επιμέλεια: Ηρακλής Παπαϊωάννου

8η Μπιενάλε Σύγχρονης Τέχνης Θεσσαλονίκης και 25ο Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης

Το θέμα γεωκουλτούρα λειτουργεί ως κοινός τόπος για την **8η Μπιενάλε Σύγχρονης Τέχνης Θεσσαλονίκης και το 25ο Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης (2-12.03.2023)** σε ένα πρόγραμμα με κοινές ευαισθησίες.

28 καλλιτέχνες/ίδες από 11 χώρες στην κεντρική έκθεση της 8ης Μπιενάλε Σύγχρονης Τέχνης Θεσσαλονίκης

Η κεντρική έκθεση της 8ης Μπιενάλε Σύγχρονης Τέχνης Θεσσαλονίκης με τίτλο **«Being as Communion» (04.03-21.05.2023)** προτείνει μια επανεξέταση της ζωής ως κοινωνίας, αλλά και της συνύπαρξης ως ένα εργαλείο για την αντιμετώπιση των πολλαπλών κρίσεων που βιώνουμε.

Το ζήτημα της συνύπαρξης εξετάζεται μέσα από τα έργα 28 καλλιτεχνών/έχνιδων που εστιάζουν σε ποικίλες μορφές συνδιαλλαγής μεταξύ διαφορετικών υποκείμενων, ζώντων και νεκρών, ειδών και περιβαλλόντων. Η έμφαση μετατίθεται πια στις πρακτικές της φροντίδας, της αγάπης, του μοιράσματος, της αλληλοϋποστήριξης και της συμπεριληπτικότητας ως στάσεις ζωής. Καλλιτεχνικές ομάδες, και καλλιτέχνες/έχνιδες ερευνούν τις επιπτώσεις της ανθρώπινης δραστηριότητας σε οικοσυστήματα που απειλούνται, τα πιθανά σενάρια βιώσιμης αλλά και ομαλής συμβίωσης, και τον βαθμό στον οποίο μπορούμε να μάθουμε να μην επιβάλλουμε τον εαυτό μας στον κόσμο γύρω μας.

Τα έργα της έκθεσης ακουμπούν τις πολλαπλές στρώσεις της ιστορίας της πόλης, φιλοξενούνται σε μουσεία, μνημεία και χώρους της, προτείνοντας μια πολυφωνική ανάγνωση, μια σύζευξη πολλών ισότιμων φωνών.

Καλλιτέχνες/ίδες: Jumana Emil Abboud, Πάκυ Βλασσοπούλου, Gianfranco Baruchello, Zheng Bo, Campus Novel, Asli Çanuçoğlu, Φοίβη Γιαννίση, COYOTE, Cevdet Erek, Piero Gilardi, Sky Hopinka, Akira Ikezoe, Βάσω Κατράκη, Jumana Manna, Ahmed Morsi, Hira Nabi, Abraham Onoriode Oghobase, Γιάννης Παπαδόπουλος, Alexandra Paperno, Άγγελος Πλέσσας, Iva Radivojević, Κώστας Ρουσάκης, Corinne Silva, Πάνος Σκλαβενίτης, Agnès Varda, Ana Vaz, Vessel (Navine G. Dossos and James Bridle), Θανάσης Χονδρός & Αλεξάνδρα Κατσιάνη

Χώροι: MOMus-Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης, Αρχαιολογικό Μουσείο Θεσσαλονίκης, Μουσείο Βυζαντινού Πολιτισμού, Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης, Πολυχώρος Πολιτισμού Ισλαχανέ, Επταπύργιο, Γενί Τζαμί, Γαλλικό Ινστιτούτο Θεσσαλονίκης, Γυάλινο περίπτερο «Κήπου Γλυπτών» (παραλία), Μέγαρο Μουσικής Θεσσαλονίκης (κτίριο M2)

Επιμέλεια: Μαρία-Θάλεια Καρρά

Περφόρμανς την άνοιξη στην 8^η Μπιενάλε Σύγχρονης Τέχνης Θεσσαλονίκης

Το καλλιτεχνικό πρόγραμμα της 8^{ης} Μπιενάλε Σύγχρονης Τέχνης Θεσσαλονίκης ολοκληρώνεται στις 21 Μαΐου 2023 με το **7ο Thessaloniki Performance Festival**. Η γη, οι σχέσεις των ανθρώπων με το περιβάλλον και αυτά που το συνθέτουν αλλά και ό,τι προκύπτει από αυτό το πλαίσιο, λειτουργούν ως πεδίο έμπνευσης και δράσης για τους καλλιτέχνες που με τις περφόρμανς τους θα δώσουν μια επιτελεστική διάσταση στο γενικό θέμα «γεωκουλτούρα» της διοργάνωσης

Επιμέλεια: Ειρήνη Παπακωνσταντίνου

Το πρόγραμμα και οι ημερομηνίες του Φεστιβάλ θα ανακοινωθούν.

Ειδικές συνεργασίες

Το Πελίτι στην 8^η Μπιενάλε Σύγχρονης Τέχνης Θεσσαλονίκης

Η 8η Μπιενάλε Σύγχρονης Τέχνης Θεσσαλονίκης και το MOMus υποστηρίζουν την κατασκευή της Τράπεζα Σπόρων του «Πελίτι», που από το 1995 ως σήμερα έχει καταφέρει να αλλάξει την εικόνα της Ελλάδας σε σχέση με τις παραδοσιακές ποικιλίες σπόρων και έχει καταφέρει να επηρεάσει την κατάσταση στη Βουλγαρία, στην Κύπρο, στην Τουρκία, στην Ευρώπη, σε Αφρικανικές χώρες και τα τελευταία χρόνια επηρεάζει την κατάσταση και στις Η.Π.Α. Η συνεργασία με το «Πελίτι» θα λάβει πολλές διαφορετικές μορφές, σε μια προσπάθεια να ενδυναμωθεί το έργο της κοινότητας.

Info: <https://peliti.gr/>

Chefs for Zero Hunger + 8^η Μπιενάλε Σύγχρονης Τέχνης Θεσσαλονίκης= Συμμαχία κατά της πείνας

Στο ίδιο πλαίσιο εκτίμησης και υποστήριξης οργανωμένων δράσεων αλληλεγγύης, η 8^η Μπιενάλε Σύγχρονης Τέχνης Θεσσαλονίκης και το MOMus, συνεργάζονται με την αυτόνομη ομάδα μαγείρων με κοινωνική συνείδηση και ιδιαίτερα ανεπτυγμένη ευαισθησία «Chefs for Zero Hunger», που δραστηριοποιούνται στη Θεσσαλονίκη με σύνθημα «κανένας μόνος, κανένας νηστικός».

Οι «Chefs for Zero Hunger» μαγειρεύουν με δικούς τους πόρους και χωρίς οικονομικό αντίτιμο για όσους έχουν ανάγκη, πρωτίστως άνεργους και άστεγους, με βασικούς άξονες την εντοπιότητα, την εποχικότητα και την παράδοση.

Info: <https://www.facebook.com/search/top?q=chefs%20for%20zero%20hunger>